

Буддизм

Виникнення

- Буддизм виник на північному сході Індії, на території держав Маґадга, Кошала і Вайшалі, де проповідував історичний будда Сіддгартха Гаутама. Час появи цієї релігії пов'язується із датою смерті Гаутами, яких в буддистській традиції існує дві— 544 до Р. Х. і 486 до Р.Х.. Перша дата була прийнята ЮНЕСКО як дата заснування буддизму. Проте вона заперечується буддологами, які вважають, що будда помер близько 400 до Р.Х., до походів Александра Македонського в Індію. Відповідно, появу буддизму слід датувати початком 4 століття до Р.Х., серединою «осьового часу».
- Причиною виникнення буддизму називають кризу традиційного ведичного брахманізму в середині 1 тисячоліття до Р.Х.. Місце зародження буддизму — північно-східна Індія — була форпостом альтернативних релігійно-філософських рухів, які підтримувалися станом воїнів-кшатріїв для боротьби за владу із жрецькими-брахманами. Відповідно, соціальною опорою буддизму в Індії стали воїни, а точніше їхні лідери — правителі раджі. Сам будда Гаутама також походив зі стану воїнів.

Статуя

Основи вчення

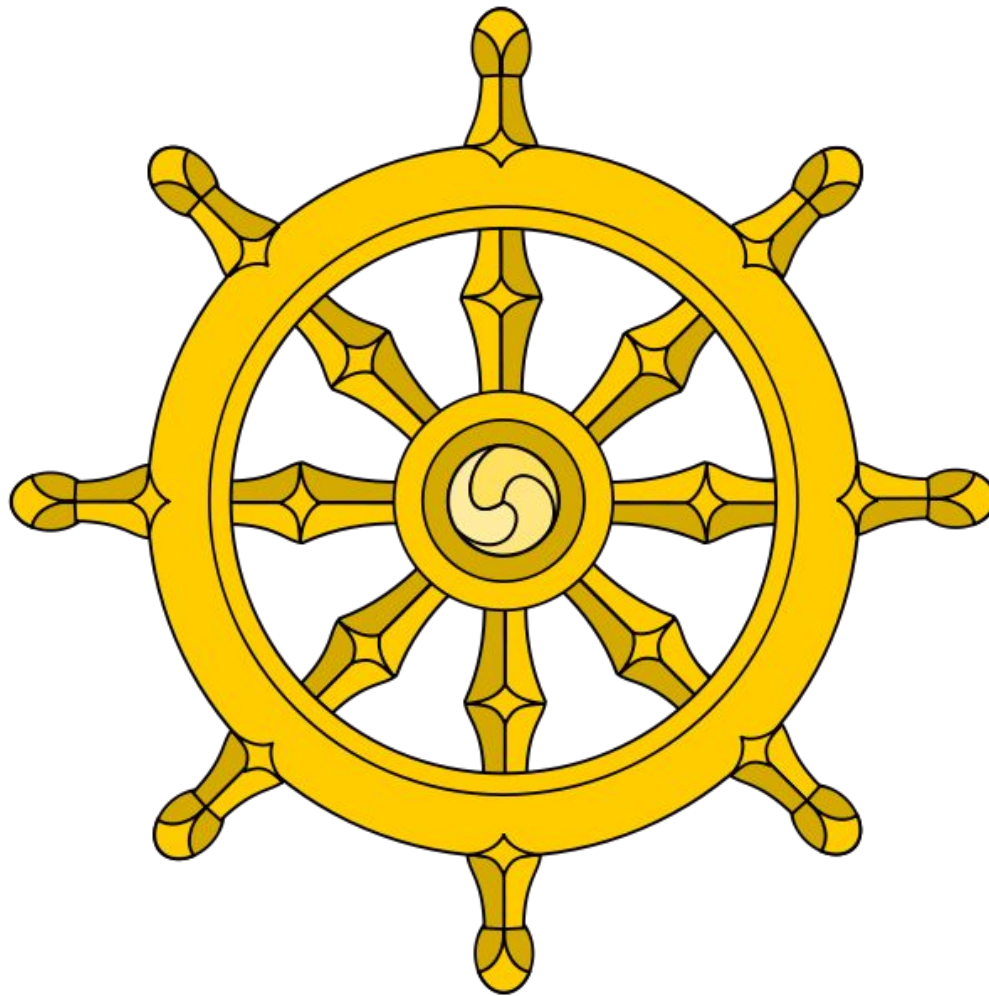
Основні положення буддизму викладені в Чотирьох істинах шляхетних:

- 1) життя неминуче пов'язане зі стражданнями;
- 2) причиною страждання є жадоба чуттєвих насолод;
- 3) щоб уникнути страждань, треба звільнитися від цієї жадоби
- 4) і досягти повного заспокоєння — Ніббани (санскрит: Нірвани).

Хоча існує багато напрямів і шкіл буддизму, існують його головні філософські засади, що поділяють всі буддисти, Трилакшана (Три ознаки Буддійського вчення):

- 1) Анітья, визнання непостійного, мінливого характеру всесвіту. Нема нічого постійного.
- 2) Анатман, відсутність віри в індивідуальну «душу».
- 3) Дукха, страждання як універсальний принцип непробудженого буття.

Дхармачакра («колесо дхарми», «колесо закону») - символ дхарми, вчення Будди про шлях до освіти, звільнення від кармічних перероджень в сансарі. Традиційно зображується у вигляді стилізованого колеса з п'ятьма, шістьма або вісьмома спицями.

Відмінності від інших вчень і вірувань

На відміну від монотеїстичних релігій (іудаїзм, християнство, іслам), в буддизмі немає ні всемогутнього Бога-творця або Бога-особистості, ні вічної душі. В буддизмі немає також поняття про «багатьох богів» замість Будди. Ці ж положення і заперечення кастової системи відрізняє буддизм від індуїзму і брахманізму, хоча він визнає вчення про карму.

Основні напрями в сучасному буддизмі:

У сучасному буддизмі існують три напрями, які значною мірою різняться і за доктринальними положеннями, і за характером культової практики. Це хінаяна («вузький шлях спасіння»), або індо-південний і південно-східний буддизм; махаяна («широкий шлях спасіння»), або дао-буддизм (далекосхідний буддизм); ваджраяна, або тантраяна (центральноазіатський буддизм).

- Хінаяна — тісно взаємопов'язаний з раннім буддизмом. Він визнає Будду людиною, яка знайшла шлях до спасіння. Головним у ньому є особисте спасіння, що вважається досяжним лише через відхід від світу, тобто прийняття чернецтва. За межами Індії хінаяна поширилася лише там, куди проникли індійські поселенці (Південна та Південно-Східна Азія). У краї-нах цих регіонів — М'янмі, Камбоджі, Лаосі, Таїланді, Індонезії, Шрі-Ланці — буддизм сприймається як високорозвинена індійська культура, спроможна задовольнити всі верстви населення.

- Махаяна — визнає можливість спасіння не лише для ченців, а й для мирян. Увага зосереджується на необхідності рятувати інших, на активній проповідницькій діяльності та проникненні у різні галузі суспільного та державного життя. Подолавши аскетичні крайності хінаяни, махаяна легше адаптувалася до нових умов і вийшла далеко за межі Індії (на Далекий Схід). Другий напрям буддизму — основа багатьох місцевих тлумачень і течій буддизму.

- Ваджраяна, або Тантраяна, сформувався на початку II тис. н.е. Він практикує шлях йоги під керівництвом духовного наставника — гуру. Кожний гуру має свою методику використання системи йоги для очищення думок

ПОШИРЕННЯ

Нині у світі є близько 360 млн. мирян, які сповідують буддизм, і близько 1 млн. ченців та черниць. Буддисти світу об'єднані в дві міжнародні організації — Всесвітнє Братерство буддистів (штаб-квартира в Бангкоці, Таїланд) та Азіатську буддійську конференцію за мир (штаб-квартира в Улан-Баторі, Монголія). В Україні за державною статистикою налічується 42 буддійські громади та 2 центри, є 35 служителів цієї релігії. Працює інтернет-форум «Буддизм в Україні».

